UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi sacraru[m] literaru[m]

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

21 Correpto[rum] (Stroff narren) Nole. Jmperitia: intentio mala: p[rae]dicare inutilia: declinare terribilia: sola g[ener]alia: p[er]cere magnatib[us]: no[n] facere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70346

Visual Library

quod inuenerint teneant: ⁊ dicunt: Deus mihi dedit. Diſcant hoc peccatū
2 ſimile eſſe rapine/ſi q̇s inuenta nō reddat. Mira fatuitas: putas
qꝛ tibi liceat metere qđ nō ſeminaſti? Et q̇s q̄ſo pecuniā hāc ſemina-
3 uit/tu ne an alius? Si nō tu/tu ğ cur metere niteris? Putas inde te ⁊
tuos victuros/⁊ panē vite inueniſſe: ⁊ inueniſti morte. Acciditqꝫ tibi
qđ lupo ⁊ eremite/de q̄ legimus: qꝛ cū in agro theſaurū inueniſſet/ex-
clamauit obſtupeſcēs: heu mortē inueni. ⁊ vtiqꝫ qđ ſibi anim⁹ p̄ſagie-
bat inuenit. Quippe qđ q̇dam nebulo illic ptrāſiens/cū audiſſet acceſ-
ſit ⁊ eremitā occidit: vt ſolus totū theſaurū poſſideret: neqꝫ cū eremi-
ta diuideret. Et lupus inueniēs baliſtā teſam/chordā cū rodere vellet
ſagitta pfoſſus eſt. Gaudebat de inuēto ⁊ mortē ſenſit: vt legit̄ in pa-
4 rabolis antiquorū pictis: ſicut habes in cap. iiij. O non eſt mortale inuē-
ta lucrifacere/nō ignominioſū/neqꝫ petm̄ grande: nō eſt tā inhoneſtū
inuenire ⁊ retinere/quale eſt furari ⁊ rape. Audiſti Hieronymū de ra-
pina: audi ⁊ Ambroſiū. Si q̇d inueniſti ⁊ nō reddidiſti rapuiſti: quā-
V tū potuiſti feciſti: qꝛ plus nō inueniſti. q̇ alienū negat/ſi poſſet ⁊ tolle-
5 ret: deus cor interrogat nō manū. Sed q̇d agam inq̇s? Hoc age. Si
nouiſti cuius ſit res q̄ nō habet̄ p derelicta/eidē reſtitue/aut eius here-
dibꝯ ſi nō viuit. Si neſcis cuius ſit/fac denūciet̄ publice: ⁊ ſi poſt non
ꝯparet cuius ſit/erogato ea in paupes eo modo ſicut alia vage reſtitu-
tōis. vel ſi tu ipe paup es/retinebis autoritate epī vel tui ꝯfeſſoris ſm
Raym̄. ⁊ orabis p illo cuius erat. Si vero pbabilr̄ potes p̄ſumere/q̇a
dn̄s habebat eam p derelicta: ſic poteris vſu cape. l. ibidē. qđ. ff. p de-
reli. Sed quō hoc/⁊ q̇bꝯ ſignis p̄ſumi poſſit: vide ſummiſtas. Sꝫ pa-
rum de magnis faciūt ꝯſciam/ſed de puis inuētis. Sicut eques ille q̄
nucē baliſte inuenerat/de illa ꝯfitebat̄ qꝛ nō reſtituerat: ceterū de rapi-
6 nis ⁊ furtis nihil. Quod facis fac citius frater: neqꝫ differas inuenta
reddere: qꝛ piculū grāde in dilatōe: qꝛ quāto magis differs/tāto diffi-
cilius reddis. Igit̄ in nouitate reſtitue: ⁊ pueros tuos caſtiga ſi aliq̇d
A inuentū attulerint: dic qđ Tobias: Videte ne furtiuus ſit. Si ſic feciſ-
ſet/⁊ inuēta nō accepiſſet Achor/nō fuiſſet lapidat⁹. Joſue. vij. Recita
ſi placet. Cū igit̄ tot mala ex inuentorū lucrifactōe emergāt/merito et
ſummope eſt cauendū ab illa. Rogemus.

Feria. vi. poſt Oculi. xxiiij. Martij.

Stultorū infinitus eſt numerus. Eccl. j. Euangelium.

Viceſimaprima turma ſtultorū eſt correptorū (Stroff narre) q̄ corripiūt de his q̄ ipſimet faciūt. Qui pcipue in tria genera diuidunt̄. Primi ſunt q̄ leges ꝯdūt: ⁊ eas trāſgrediētes puniūt: q̄s tn̄ ipi minime obſeruāt: de q̇bꝯ ⁊ eorū nobis ſupius meminimus ab initio in ſecūda turma: de quorū numero

fuit Quintus Lucius Stolon/apud Valeriū:ꝗ legē ſtatuit/ne quis
Rome vltra quingenta iugera poſſideret:ipe tn̄ mille poſſederat:me- X
dietatē dederat filio/ꝛ punit⁹ fuit. Hoꝝ ſtultoꝝ nolas quatit Cato.
Patere legem quam tuleris. ꝛ.ff.qḋ ꝗſqꝫ iur.in alium. Sed ve ve po
tentibꝰ/iniuſtis iudicibꝰ:muſca manet in tela aranee/punit̄ ꝛ pungit̄
ab aranea:ſcabro rumpit ꝛ ꝓuolat. Quid multa?pauꝑ vbiqꝫ iacet:ſed
dimitto illos. Scḋi ſunt patresfamilias corripientes ſuā familiā de
vitijs/qbꝰ tn̄ ipi maxime affecti ſunt. Senioꝛ cancer docuit ꝛ corripu
it iunioꝛē/qꝛ retrograde incederet. Rn̄dit iunioꝛ vt eum ꝓcederet:ꝛ ip
ſe eum iuxta modū ſuū ſeqret̄. Senioꝛ ꝓcedere dum vellet, retrocede
bat/qḋ tn̄ in iunioꝛe repꝛehenderat. Sed ꝛ hos dimitto:qꝛ ad alios ꝓ-
pero. Tertij ſunt p̄dicatoꝛes/ꝗ corripiūt alios de vitijs qbꝰ ipi inuol
uunt̄. De his loquoꝛ:qꝛ ꝑncipales ſunt in hac turma. Ipos āt ſeptem
nolis dinoſcere poterim⁹. O nō oēs nobis nolas receſ̄ebis?ꝓces. Cō
fiteoꝛ ꝛ qḋē ingenue:qppe ꝙ hoꝛa iam pluſq̄ꝫ dimidia ſit elapſa/ꝓpter
euāgelij ꝓlixitatē:atqꝫ nihil deperibit de nolis/qn ſufficiēter ſuperqꝫ
enumerent̄ q̄s ego intactas reliqro:hodie em̄ poſt prādium ꝛ p̄cipue
dn̄ica die ꝓximo futura/ꝛ ꝑ totū circulū anni/in ſingulis ſtubis ad
ꝯuiuia he nole q̄ꝫtum neceſſe ꝛ pluſq̄ꝫ neceſſe fuerit quatient̄:et oē
qḋ defuerit ſupplebit̄. Ideo ꝗ grām habent/pn̄t ſe illuc ꝯferre ꝛ illic Y
audire cooperariqꝫ/ꝛ inde ꝯſequēter abſolutōem ꝛ remiſſionē ꝓuari-
catōemqꝫ oim̄ gr̄aꝝ ꝛ v̄tutū. Sed ne obliuiſcamini frēs cum nolas
has quaſſerit̄/pellis eritiane poſt ianuā cū nola ſite:q̄tenus cū receſ̄ſi
tione nolaꝝ etiā detractōibꝰ ꝛ maledictōibꝰ p̄ugatis canes/hoc eſt p̄-
dicatoꝛes. Ceteꝝ ſeptē nolas quas collegi aduertite.

Prima nola eſt imperitia. Sunt ꝗ mox poſt Grāmaticā ꝛ Diale- Z
cticā exiliūt in ſuggeſtū/ꝛ officio fungunt̄ p̄dicatōis:ꝗ ꝓus nunq̄ꝫ di-
dicerūt/neqꝫ nomē Jeſu/neqꝫ mandatoꝝ eius v̄bum audierūt. Mi-
ra(neſcio ſi miſeranda)talium ꝓ̄ſumptio. O frater ſemꝑ fuiſti ſurdus
in non audiēdo ſcripturas:q̄uo non es ꝛ mutus/cum hec naturalr̄ re
periant̄ ꝯiūncta?Sedes ad iudicandū in p̄dicatōibꝰ ꝛ ꝯfeſſionibꝰ au
diendis/ꝛ nondū nouiſti qḋ ſit v̄itas o Pilate. Sed dicax eſt inqsi
fluunt v̄ba/ꝛ quomodo poſſet eſſe ſine peritia?viſus eſt mihi inquunt:
qꝛ p̄dicando ꝓualeat etiā doctiſſimos. Vis noſſe vnde ſit:in veſica
plena paꝝ crepitāt piſa:at vbi duo vel tria fuerint/maioꝛē faciūt ſtre-
pitū:ſic illi. Lege ſi placet btm̄ Hieronymū/credo ad Oceanū:ꝙ ni-
hil facilius q̄ꝫ vilem plebeculā dicacitate ſeducere. Memēto o frater
qꝛ ſeminatoꝛ es:ſemē em̄ v̄bū dei eſt:ait Chꝛiſtus. Noli ḡ exire ad ſe-
minandū ꝓ̄uſq̄ꝫ ꝑ ſtudium lr̄aꝝ aut opeꝝ habeas ſaccum ſeminibus
repletum.

Secunda nola eſt:intentio mala. Sunt ꝗ ſua p̄dicatōne querunt
diuitias/delitias/honoꝛē/famā/fauoꝛē/ꝛ reliqs hmōi q̄leſcūqꝫ ꝯſola-

tiones. Itaqꝫ intẽrio coꝝ mala. Cogita o frater qꝛ piſcatoꝛ es nõ muſcaꝝ/ſed hoim̄. Venite poſt me faciã vos piſcatores hoim̄/pctoꝝ/aiarũ: nõ diuitiaꝝ/bñficioꝝ/p̄bẽdaꝝ/epiſcopatuũ/pecuniaꝝ/caſeoꝝ ⁊c. Profecto nõ ſine pena. Eſa. xix. Merebũt piſcatores/qñ. ſ. erunt vbi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dẽtium.

A Tertia nola eſt: p̄dicare nõ moꝛboꝝ curatiua. Medic⁹ es o frater ⁊ nõ q̃rumlibet/ſed filioꝝ regis altiſſimi: vt q̃d ẽ nõ herbas ꝟboꝝ et exemploꝝ inq̃rere curas: ſed vt ꝯtingit/⁊ q̄ moꝛbũ paꝝ reſpiciũt p̄dicas: ſed fatuus es ⁊ nolam habes.

Quarta nola eſt: declinare terribilia. Sunt p̄dicatores q̄ nihil terribile p̄dicare volũt/ſed ſola ſuauia blãdimenta. Fatue ignoꝛas qꝛ p̄co es ſummi regis: ⁊ diligẽter ea ꝓpalare debes q̃liacũqꝫ ſint ꝯcluſa in altiſſimo trinitatis ꝯſilio/exp̄ſſa in literis ſacre ſcripture: vbi ꝯminationes grandiſſime ꝯtinentur.

Quinta nola eſt: ſola gñalia non ꝑticularia p̄dicare. Neſcis qꝛ piſcatoꝛ es: fac rete tuũ non ſit nimis latũ. Predicatio gñalis eſt quaſi rete n mis lata habens foramina/ꝑ q̄ multi piſces euadũt. Specialis q̄ nitit̃ omnes tangere/eſt quaſi rete artum qđ oẽs q̃ztum in ſe eſt capit. Non temere piſcatores illi deſcenderunt ⁊ reficiebant retia ſua/ne aliq̄ euaderent. Luc. v. Viſum eſt mihi qꝛ p̄dicatores moderni ſimiles ſint piſcantibꝫ hamo: plane q̄ ſic piſcat̃ hamũ in aliquẽ mittit neſciẽs quẽ capiet/niſi quẽ de⁹ dederit: ⁊ aliqñ capit vllũ/aliqñ nullũ: ⁊ quãdo plus capit nõ capit niſi vnũ. Clamãdo ẽ tendis ꝟgam lingue et hamũ ꝓijcis neſciẽs quẽ capias/niſi quẽ deus dederit: ⁊ tñ aliqñ capis nullũ/ſicut nec illi Lu. v. Tota nocte laboꝛantes nihil cepimus: Aliqñ foꝛte vnũ. i. aliqñ ꝑuũ vel pauperẽ/⁊ nullũ magnũ: qꝛ ſicut magni piſces vel ad hamũ nõ veniũt: vel ſi venerint illũ oꝛe cape nolũt: vel ſi oꝛe illũ acceperint ⁊ capi inceperint/illũ rũpunt: ⁊ euadũt manũ

B piſcatoꝛis: Ita magni tyꝛanni/diuites ⁊ potentes ⁊ magni piſcatores vel ad p̄dicatõem non veniũt: vel ſi venerint doꝛmiũt vel garrulant/⁊ illã aure cape nolũt: vel ſi acceperint ⁊ in aliq̃ ꝯpungi ⁊ tangi coꝛde ceperint/cito funiculũ ⁊ hamũ q̄ coꝛ tangit rumpũt/ad alias cogitationes cupiditatis vel carnalitatis ſe decernẽtes. Sꝫ aliqñ manet in gutture ꝯſcie ham⁹: ⁊ tũc currũt ad alios ꝯfeſſores ⁊ p̄dicatores/petẽtes ſibi hamũ extrahi: q̄ aliqñ decipiũt̃ ⁊ ꝑſuadunt̃ qꝛ ham⁹ nõ ſit: foꝛmare ſibi ꝯſciam nõ debeãt. Aliqñ ãt manet ham⁹: btũs cui manet: vt ſic inde tãdẽ trahat̃ ad litt⁹ eternitatis/⁊ nõ in mari pereat. Ideo Job. xl. Nũq̄d capies leuiathan hamo: q̄ſi dicat nõ. Sꝫ ꝓpter h̃ nõ ẽ dimittẽdũ exẽplo Pauli q̄ ait: Predicam⁹ gentibꝫ q̄dẽ ſtulticiam/iudeis autem ſcandalum.

Sexta nola ẽ: nõ allatrare magnates/ſꝫ eis parcere. Neſcis o frater quia canis es paſtoꝛis illius q̄ ait; ego ſum paſtoꝛ bonus; vt q̃d ergo

timꝰs ꝯtra lupos illos latrare q̇ diſꝑgere nitunť oues ⁊ rapere: lupos
illos loquor magnos pctōres: q̇ alios ſeducūt exemplo malo/publicis
pctis: qb᷒ nemo dicere audet/cur hoc facis? quo fit/ vt aliȷ̄ exēplo co-
rum ad eadē ꝑpetrāda pctā animentur.
Septima nola ⁊ ꝑncipalis: docere multa ⁊ nō facere. Hac falſi p̄di-
catores notanť: nam ex opib᷒ eoꝝ cognoſcetis eos: ait dn̄s. Ipi debe-
rent eſſe imitatores Chriſti/ q̇ cepit facere ⁊ docere: ⁊ ſimiles gallo: q̇
ꝑuſq̃ cucurriat/ſe quatit alis ⁊ ꝑcutit: ſic ſic p̄dicator ꝑuſq̃ cucurriat
ſermone/ꝑcutiat ſe alis exercitiȷ̄ bonoꝝ opeꝝ: ſ; nō galli/iam heus ra-
ne. Rane q̄ toto merſe in luto ⁊ palude ſolo ore exerto in aciē coaxāt. C forte in aere
ve nobis q̇ abſcorpti iacemus in luto voluptatū: ⁊ ore extra aquas p̄- j
dicamꝰ magnalia celeſtia. O fatue ſeminator ſeminans aliȷ̄s meſſem: 2
⁊ tu a fructus ꝑticipatōe ieiunas/⁊ ſine meſſe moreris fame: longe ali-
ter q̃ p̄dicatores ꝑmitiui apl̄i: de qb᷒ in euāgelio audiſti: ⁊ q̇ ſeminat
⁊ q̇ metit mercedē ⁊c. Quib᷒ adhuc aſſimulabo gn̄atōem hāc miſerā? 3
nimiꝝ apte cecis ⁊ claudis/ſedētib᷒ in exitib᷒ viaꝝ: q̇ de via trāſeun-
tes bn̄ informāt/ꝑ quā ipi nō incedūt: Ite dicētes: nō/ venite: ꝯtra mo-
rem hodierne p̄dicatricis euāgelice: Venite ⁊ videte inq̄t hoīem q̇ mi-
hi oīa dixit. Hi ſūt (ſi nō fallor) Heraldi: q̇ facta clamāt armorum/ap- 4
tos ad torneamēta diſcutiūt ⁊ mittūt. Ceteꝝ ipi neq; arma aſſumūt
v̄tutū: neq; ad torneamēta exercitioꝝ v̄tutū accedūt. Cimbalū tinni- 5
ens alios ad ecc̄am ⁊ dei cultū inuitās/ipm aūt foris manens. Nouit
hec cimbala magnus ille p̄dicator: Si linguis loquor angeloꝝ ⁊c. ſu;
velut es ſonās aut cimbalū tinniens. Quid multa? Vox Jacob/manꝰ
aūt Eſau. Fabricatores arce v̄tutū/ in qb᷒ ſaluať iuſtus Noe cū ſuis: 6
ipi aūt percūt. Ve mihi q̇ lucernā vos p̄cedens v̄ſam ad vos porto/ 7
vt videatis viā regni celoꝝ: ego aūt ceſpito ꝑ foſſata cadens in palu- 8
des. O monſtꝝ: lingua maxima magna loq̇/⁊ manus remiſſa. Sunt D
(cū reuerētia loquor ⁊ erubeſcētia nō modica) ſunt inq̃ in die loq̄n- 9
do/exhortādo ⁊ p̄dicando aquile ⁊ griffones ad magnos tyrannos vo- 10
lantes ⁊ armatos v̄boꝝ telis in fronte ꝑcutiētes. De nocte ⁊ in ꝑuato
ſcabrones (korkefer) in pctōꝝ ſtercorib᷒ ſe delectātes/ꝯtra illud beati
Pauli: Nocte ⁊ die operātes p̄dicamus vobis euāgeliū. Utinā cum
Paulo dicere ex ſn̄ia q̇libet poſſit ex p̄dicatorib᷒: nō audeo aliq̇d loq̇
eoꝝ q̇ ꝑ me nō efficit Chriſtus. Et cur nō audes o Paule? ne ſi in ap-
to bona dixerim/in occulto aūt mala ab his q̇ h̄ viderint deridear. Ut
aſinus ille q̇ pelle leonina indutus volebat exterrere dn̄m ſuū. Cui do-
minus: Te timerē niſi aures ꝓminētes cernerē: ideo te ſicut ꝑus ꝓ aſi-
no habeo: Non audeo deinde: ne mihi improperet/q2 malus ſim cithare-
dus/non citharifans in ꝓpria cithara/ſ; in alienis pniam ⁊ bona opa
p̄dicādo/ q̇ ꝑ me nō effecit Chriſtus. ſicut q̇dam p̄lati laute in ꝑuato
viuētes/dum in refectorio ꝯuentus eſurit; in illis citharis/non ſuis

citbariſant. Improꝑeꝛ deinde mibi qꝛ citbarã nõ manibꝫ ſed lingua
tangã. Nõ audeo tãdem: ne mihi improꝑeꝛ/ qꝛ vba mea ſint: ſicut char
ta ſine ſigillo/ q̃ in neceſſitate nihil valet neqꝫ ei creditꝛ. Quid eñ p̄dica
E tio ſine ope aliud q̃ȝ charta ſine teſtibus ⁊ ſigillo? Fac p̄dicatoꝛ habeat
charta tue p̄dicatõis ſigillũ bone opatõis: ⁊ teſtes ꝑduc in publicũ: ve
ſtitꝰ/ geſtus/ aſpectꝰ deuotõis/ oꝛõis/ humilitatis/ occupatõnis/ p̄uate
locutõis/ caſtitatis/ ⁊ frugalitatis in eſca et potu: quatinus in oꝛe iſto-
rum teſtiũ ſtet omne vbũ. i. teſtimonio taliũ vtutũ/ exẽplo aplꝫ/ qui
vtute magna reddebãt teſtimonũ. Sit veſtitus tuus modeſtus ſim-
plex/ maturitas in moꝛibꝫ/ ⁊ ſic de ceteris: vt oĩa fiant honeſte/ ⁊ ſicut
decet euãgelij Jeſu p̄dicatorẽ. Rogemus.

Sabbato poſt Oculi. xxiiij. Martij.

Et erat vigilia annũciatiõis Marie.

Sapientia clamitat. Prouer. viij. Euangelium.

MIramini quid ſibi velit nouum thema. Hoc ſibi vult frẽs:
qꝛ in ſpeculo veſtro poſt vigintiunã turmas fatuoꝝ ponitꝛ
figura ⁊ caplm̃ de ſapia: in quo fit exhoꝛtatio ſtultoꝝ/ vt ſe
ad ſapiam ꝯuertãt. Ideo ⁊ de ſapia ſumpſi thema. Sunt
fratres q̃dam adeo abſoꝛpti in delitijs huiꝰ mũdi/ vt rapaciſſimo im-
petu fluminis voluptatũ ⁊ ſenſualitatis trahantꝛ in mare amariſſimũ
eterne damnatõis: q̃ inueterati ſunt in ſuis malitijs ⁊ habituati/ neqꝫ
faciẽ vtũt ad honeſtatẽ vñ coꝛruerũt/ vt reuertantꝛ: de illis factũ eſt.
Ceteꝝ alij ſunt q̃ ex paſſione ⁊ tentatõis vehemẽtia ceciderũt/ nõdum
habituati in malo: ⁊ tñ nauigio deſcẽdũt ꝑ fluuium ſenſualitatis ad
mare moꝛtuũ: tñ cũ moꝛſu vehemẽti nõ hñt pacẽ: ſꝫ grunnit ꝯſcia in-
tus ſicut poꝛcellꝰ a lupo raptus. Hi aliqñ vellẽt reuerti/ ſed tedet eos
F maloꝝ: vellẽt a ſtulticia abſolui. q̃rũt igitꝛ quo vtere ſe debeãt/ vt ſtulti
ciam excutiant q̃ tã grauis eis eſt. Ad hos iuxta vbũ thematis: cla-
mitat ſapia vt ad ſe veniãt: ⁊ a ſtulticia eos liberabit. Et q̃d eſt inq̃s
ſapia. In ꝓpoſito capio eam ſicut Stoici/ ꝓ collectõe oĩm vtutũ. Sa
piẽtia eſt diſpoſitio anime/ ꝑ quã ſibi ſapiũt bona ⁊ mala vt ſunt: bo-
na va ſapiũt: vere mala falſa bona nõ ſapiũt. Sapia eſt diſpoſitio q̃ re
ctificat aĩe hoĩs palatũ ſuũ ſpũalem. Inſipiẽs hõ carnalis hꝫ infectũ
palatũ: nõ ſapiũt ei va bona hoĩs/ ſed falſa bona: ea. ſ. q̃ ſunt ſenſualita
tis/ voluptatis/ crapulaꝝ ⁊ adulterioꝝ/ lecti ſuaues/ odoꝛes/ tactꝰ/ bal-
nea ⁊c. q̃ ſunt bona ſenſualitatis: itẽ falſa bona diuitiaꝝ ⁊ honoꝝ: ſi-
miles aſino cui cardui ſapiũt pũgentes/ q̃s p̄fert nuci muſcate. Sub
ſentibꝫ eſſe delitias putãt/ vt aſinꝰ carduos. Sapia facit hoĩ ſape va
bona: ⁊ q̃ ſunt va bona: actꝰ cõfoꝛmes recte rõni: illa ſunt bona hoĩs ĩ
q̃ꝫtũ hõ: qꝛ hõ eſt hõ in q̃ꝫtũ rõnalis. Cũ igitꝛ hoĩ tales actus efficiuntꝛ
ſapidi ꝯnaturales/ vt ita placeãt ſicut p̄us placuerãt vanitates ⁊ volu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝑtates/ſapiens effectus eſt. Illa ğ diſpoſitio in aīa q̄ ſic ſanat affectuʒ
hoīs/ vt ei ſapiūt actus boni tales/ſapia eſt. Hoc aūt faciūt habitꝰ vir
tutū:quia ſignū acq̄ſiti habitus eſt/delectari operātē in ope:diſcere ğ
ſapiam eſt diſcere ꝟtutes:diſcere ꝟtutes eſt opari actus ꝟtutū:opa-
ri actus ꝟtutū/eſt opari actus q̄ ſunt ſcḋm dictamen recte rōnis:dum
videlʒ tibi rō dictat iam comedēdum/ꝛ tunc comedis:comendenduʒ
diſciplinate/ꝛ ſic facis:ceſſandum eſt/ꝛ ceſſas:dictat iam tacendum/ꝛ
tunc taces:dictat loquēdum eſſe/ꝛ loqueris:dictat eūdum eſſe dor-
mitum/ꝛ vadis:dictat iam ſurgendū eſſe/ꝛ ſurgis ꝛc. Induc ad placi B
tum ꝓ eruditōe populi:hoc eſt e... ꝟtutes exercere.ſ.actus bonos fa
cere:q̄ appellanṫ ideo ꝟtuoſi/quia vel ex ꝟtute iam acq̄ſita ꝓcedunt/
vel ad ꝟtutem acq̄rendam diſponunt. Non ſolum eīm habitus appel-
lanṫ ꝟtutes:immo etiam actus ipi qui fiunt recte virtutes appellari
ſolent. Habes ecce quid ſit ſapientia in ꝓpoſito/ſcʒ collectio virtutum:
quas a ſapore quem faciunt/ſapiam appellari puto. vide Guilhelmū
Parrhiſieñ. Scio ꝙ ſunt ꝛ alie acceptōes: vna quā ponit ꝛ ꝓſeq̄tur
Ariſtoteles in Ethica ꝛ Metaphyſica ꝓ habitu intellectuali:alia pro
habitu infuſo ꝛc. ſicut docet Holkot in ꝓlogo libri ſapie. Hec igiṫ eſt
ſapia/ad quā diuertere debes vt eā diſcas. Et cur itaq̄ʒ tā multa de
ea dicūtur ꝙ merito inq̄renda. Ipa eſt q̄ ad ſe ꝯuerſos ad vitā ꝑdu I
cit eternā/auerſos ad mortem. Qui inuenerit me inueniet vitā ꝛ hau
riet ſalutem a dn̄o:q̄ āt in me peccauerit ledet animā ſuā:oēs qui me
oderūt diligūt mortem. Ipa te nō derelinquet cū oīa te derelinque 2
rint:deſcendit cum iuſto in foueā:ꝛ in vinculis non dereliq̄t eū. Pla-
ne ꝟtuoſus in omi ſtatu aduerſitatis ꝛ ꝓſperitatis eq̄liter ſe habet:ſi-
cut de q̄drato dicit Ariſto. ꝙ eque firmiter ſtat ſup aſſe ſicut ſup ſe-
nario:exēplū in taxillo. Et qn̄ querā inq̄s/ vt inueniā: Mane frater 3
in iuuentute:noli expectare ad veſperā ſenectutis:q̄ʒuis in ſenectute H
deſperare non debeas/ſed totis viribꝫ adniti:tn̄ difficilioꝛ erit tibi ag-
greſſus q̄ʒ in iuuentute/qn̄ nondum malis habitibꝫ q̄s imbutus eſt.
Bonum eſt ğ viro ſi ab adoleſcentia portauerit iugū dn̄i. Audi q̄d
dicat ſapientia. Ego diligētes me diligo:ꝛ q̄ mane vigilauerit ad me
inueniet me:btūs homo qui audit me:ꝛ qui vigilat ad fores meas q̄-
tidie ꝛ obſeruat ad poſtes oſtij mei. Prouer. viij. Non pigeat te o fra- 4
ter laboris:p̄mio magnoꝝ bonoꝝ tibi recompenſabiṫ ꝑcioſioꝛ q̄ʒ ſit
omne argentū ꝛ auꝝ. Audi ſapientē: Melioꝛ eſt ſapiētia cunctis opi
bus ꝑcioſiſſimis:ꝛ omne deſiderabile ei ꝯparari non poteſt. Prouer.
viij. Et vere q̄dem:ipa eīm ſola bonum veꝝ eſt hominis:non autē di-
uitie/voluptates aut honores. melioꝛ ergo cunctis opibus ꝑcioſiſſi-
mis. Quomodo eīm hec bona eſſent hoīs/cū eū non ſatient/ſʒ cruciēt?
Nō verus ſunt anime panis/ſed iuſticia:ſcḋm Bernar. Clamat Pſal-
miſta; Aruit coꝛ meū:q̄ꝛ oblitus ſuʒ comedere panē meū. Arēt come-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dentes arenã/aerem/flammã voluptatũ/vanitatũ aut diuitiarꝝ:q₂ nõ
ſatiant/immo(vt dixi)cruciant. Sentiũt h̄ eſſe verꝝ oẽs hi q̄s crucia-
tus hi p̄miũt. Sed ⁊ quõ eſſent hec ꝟa bona hoĩs q̄ hoiem non faciũt
bonũ/imo cõiter reddũt malũ? Q̄d albedo eſt facit hñtẽ albũ/⁊ calor
calidũ/rubedo rubeũ:ſic eſt qđ bonũ eſt facit hñtẽ bonũ. Sed neq₃ di
J uitie/neq₃ voluptates/neq₃ honores faciũt hñtẽ bonũ:plˀes em̄ mali
eaſdẽ hñt: Nõ ḡ ꝟa bona ſunt. Nouit h̄ Byas ſapiẽs:q̄ cũ hoſtes de-
uaſtarẽt patriã ſuã/ciueſq₃ fugerẽt ⁊ bona tpalia ſecũ aſportarẽt:⁊ eũ
vt ſilˀr faceret ↄmonefacerẽt:rñdit. Ita facio/oĩa mea mecũ habeo. Et
tñ poſt ſe multã reliq̄t ſuppellectilẽ:innuẽs q₂ ſua nõ eſſent bona q̄ ei
fortuna auferre poſſet. Nemo ḡ dũ ſuppellectilẽ amittat dicat/q₂ ſua
bona amiſerit:bona em̄ nõ ſunt/vt dictũ eſt:neq₃ ſua ſunt:ſola ꝟtus/
ſola ſapia bonũ humanũ ſunt. Fuerat hoc dono ꝟo ſapie mater ſapie
Maria(cuius hodie ꝑfeſta illuceſcũt)plena. Vñ ⁊ de ea legunt̃ q̄ ſa-
piẽtie etiã eterne/q̄ filius ſuꝰ eſt attribuunt̃. Prouer. viij. De q̄ ⁊ glã-
tur. Eſuriẽtes impleuit bonis:⁊ diuites dimiſit inanes. bonis:ſ. ve-
ris/nõ falſis(Die bonen ſchmackent)eſurientibꝫ ſapiam ⁊ eã q̄rentibꝫ
diligẽter. Non aũt diuitibꝫ:q̄bꝫ illa bona(die bonen)nõ ſapiũt/q̄dra-
geſimales em̄ ſunt:ſed falſa bona appetũt/vanitates ⁊ inſanias falſas
His bonis(von den bonẽ)robur accepit Suſanna(de qua hodie in
epl'a)vt reſiſtere poſſet nequã illis ſenioribꝫ:virtus plane caſtitatis ⁊
charitatis dei eam ſuffulciebãt/ne tentatõe vinceret̃. Sed ⁊ q̄ꝛuis ad
mortẽ ſentẽtiata/liberauit eam tñ ſapia:q₂ p ſapiẽtẽ Danielẽ ſapiens
Suſanna liberabat̃. Si talibꝫ bonis veſci voluiſſet adultera/⁊ hone
ſte/⁊ caſte ꝟtuoſeq₃ viuere:nõ in eas anguſtias ⁊ ignominiã deueniſ-
ſet in adulterio dep̄henſa/⁊ corã omĩ ꝑplo ↄfuſa. Attñ q₂ diluculo ve-
nit ad ſapiam eternã Chr̄m/q̄ꝛuis inuita ⁊ tracta:fuit p ſapiam libe-
tata ⁊ dimiſſa. Quid erit de volũtarie accedẽtibꝫ? Non ſic nõ ſic/q̄ ve
K rã fugiũt ſapiam:q̄bꝫ hec ꝟa bona nõ ſapiũt:ſed ſolũ q̄ terrena/in q̄bꝫ
⁊ ſapiẽtes ſunt:tales ab ea nõ liberant̃ quã colũt ſapiam. Sed h̄ ſenti
ent qđ de aq̄la figuralˀr legimus:ꝙ cũ de viſu acutiſſimo ⁊ lõga ꝓui-
dẽtia de p̄da ſe iactaret corã puula auicula/vt auis illa minima ꝓui-
dẽtiã ſuã in oĩbꝫ plus timeret ⁊ veneraret̃:dixit ei vt dorſum ſuũ aſcẽ
dens in altũ ſecũ veniret ⁊ potentiã ſuã experiret̃. Quã cũ ad altiſſi-
mũ locũ deduxiſſet:q̄ſiuit q̄d in terris videret? Rñdit ſe nihil videre
determinatũ. Nonne(inq̄t aq̄la)vides in aliq̄ loco vbi cibũ tuũ colli-
gere vel p̄dã cape poſſes? Que rñditꝙ nõ. Cui aq̄la: Miſera mõ ap-
paret ſapia ⁊ ſcia tua/⁊ potẽtia ⁊ claritas mea:q₂ ego video p̄dã meã
pinguẽ:nã cadauer ſub nobis ita clare video ꝙ intueor oẽs neruos ⁊
q̄cq̄d in eo latet:⁊ illud ſtatim erit p̄da mea:⁊ tu miſera fameſcas. Aq̄
la ꝟo deſcẽdẽte ad cadauer/auicula ſepem intrauit ꝓximã/vt videret
finem. Et ecce auceps q̄ ꝓ auibꝫ rapacibꝫ capiendis rete ſuum iuxta

cadauer occultauerat/illud extendēs aq̄lam inuoluit. Cui auicula im
properans aiebat: Modo plus valet mihi viſus meus ⁊ paupertas
mea/q̄ nullā vidit nec accepit p̄dam/q̄z viſus ⁊ potētia tua tibi miſer-
rima. Tu iactaſti te videre neruos ⁊ q̄cq̄d in cadauere erat: q̄re ĝ ſtul
tiſſima aucupē nō videbas/nec rete caueбas: Melius fuiſſet tibi q̄
nihil de p̄da vidiſſes. Reſpicit hec parabola ſapiētes hu⁹ mūdi: qui
credūt ſe oīa videre/p̄ ſupbiā elati in altū volātes/ſup alios q̄s ɔtēnūt
⁊ deſpiciūt euolāt in altū/cū nolis tñ fatuitatū ſuaꝝ/q̄s q̄tiūt nolint/
velint: ſicq̄z noſcunt̄ in pedib⁊ ſuoꝝ affectuū/in q̄b⁊ hñt nolas. Iactā-
tes ſcire q̄cq̄d in negocijs latet: ⁊ oēm viā p̄ quā p̄dam cape pñt ⁊ lu- L
crari/diligēter intuent̄. Sed miſeri diabolū nō vidēt q̄ eis inſidiatur/
nec peti rete quo inuoluunt̄ ⁊ ad penas inferni ducunt̄: q̄b⁊ vtiq̄z me-
lius eſſet q̄ ceci nihil circa hmōi viderent. Siq̄dem fortaſſe (vt ait ſal
uator) ſi ceci eſſent petm̄ non haberent: nūc aūt q̄z vident/petm̄ eoꝝ
manet. Ecce ſapia hec falſa mūdi facitq̄ peccati rete capiunt̄/⁊ ab au
cupe ɔp̄hendūt̄ diabolo in nouiſſimis. Erit ⁊ tūc nimiꝝ q̄ a p̄uis aui
culis deridebūt̄: auicul' iq̄z illis q̄s h̄ deriſerāt paupes ⁊ ɔtēpſerāt p̄p̄
ſuā in mūdanis reb⁊ ſimplicitatē/deceperūtq̄z. Forſitā dubitas: audi
Sapiētē teſtē: Tūc ſtabunt iuſti in magna ɔſtātia aduerſus eos q̄ ſe
anguſtiauerūt. Sapientie. v. Improperantes ſcʒ ⁊ oſtendentes eis q̄
modo ſapientia huius mundi ſtulticia eſt apud deum. j. Coꝛ. iij. Et
q̄uo dicētes ſe eſſe ſapiētes ſtulti facti ſunt. Rom̄. j. Rogemus dn̄m.

Dn̄ica. iiij. Letare. xxv. Martij.

Feſtum Annunciationis.

Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Eccs. j. Euangelium.

VIceſimaſecūda turma eſt fortunatoꝝ (Glück narrē) Qui
gaudent irrōnabilr̄ ſup p̄ſperis/aut triſtant̄ ſup aduerſis
euentib⁊. Et igit̄ cognoſcunt̄ duab⁊ nolis/ſm q̄ duo ſunt
gn̄a fortune. ſ. diffortuniū ⁊ euſortuniū (Bock glück vnd
guot gluck.

Prima nola eſt: gaudere ſup p̄ſperitate t̄palium. Affixa eſt hec no
la in dextra aure: ⁊ ſub ſe habet nolas centū viginti ⁊ duas/ſm. ſ. mul
titudinē coꝝ fortuitoꝝ de q̄b⁊ ſolēt hoīes gaudere. Quas nolas eme-
re ſi volueris/vadito ad Franciſcū Petrarchā: ⁊ eas illic venales re M
peries in p̄ma p̄te officine de remedijs vtriuſq̄z fortune. Sʒ ais: Mi
ra res/hos fatuos eſſe dicis q̄ gaudent ſup bona fortuna: Nunq̄d ho-
die dies eſt boni nūcij fortune maxime: qua nunciatū eſt p̄ angelum
Marie/q̄z eſſet mater dei futura/⁊ deus eſſet futurus homo: Quod
magis euſortuniū poterat euenire Marie/⁊ quod toti generi huma-
no: Nullū plane. Sed ⁊ hodie nouus inchoat annus ſm ɔputum ro-
mane curie: quo die incipiūt annū. M, cccc, xcviij. quē nos die circū-